

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ แบบวัดครั้งเดียว ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประเภทจำกัดรับ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2540 ดังนี้

มหาวิทยาลัย	ระดับการศึกษา			
	ป.บัณฑิต	ป.โท	ป.เอก	รวม (คน)
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	13	4337	95	4445
2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	211	6497	287	6995
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	649	3683	23	4355
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	139	4368	365	4872
5. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1	1134	158	1293
6. มหาวิทยาลัยศิลปากร	-	606	-	606
7. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	-	2583	36	2619
8. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	89	1127	31	1227
9. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	-	985	19	1004
10. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	-	6827	218	7045
รวม	1082	31110	2389	34561

* เฉพาะนักศึกษาที่เรียนในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

สาเหตุสำคัญที่กำหนดประชากรเช่นนี้ เพราะเป็นตัวแทนของผู้รับสารที่มีความหลากหลาย ในด้านของมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ระดับการศึกษา กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา ลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกันไป เช่น เวลาในการศึกษา โอกาสที่แต่ละสถาบันเปิดให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น

● **กลุ่มตัวอย่าง**

คำนวณจากสูตร
$$n = \frac{Z^2 \pi (1-\pi) N}{Z^2 \pi (1-\pi) + Ne^2}$$

โดยที่ N คือ ขนาดของประชากร n คือ จำนวนตัวอย่าง
Z คือ ระดับความมั่นใจของการเลือกตัวอย่าง ที่ 95%
 π คือ สัดส่วนของประชากร
e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้

แทนค่าสูตร
$$n = \frac{(2)^2 (0.5) (1-0.5) 34561}{(2)^2 (0.5) (1-0.5) + 34561 (0.05)^2}$$

จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = 400 คน

ผู้วิจัยใช้วิธีแบ่งประเภทแบบ Stratified Random Sampling โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามพื้นที่ที่ประชากรอยู่ คือ มหาวิทยาลัย แล้วเทียบสัดส่วนกับจำนวนนักศึกษารวมแต่ละมหาวิทยาลัย จะได้กลุ่มตัวอย่างจากแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย/สถาบัน	จำนวน นักศึกษา รวม (คน)	ร้อยละ ของ ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย (คน)
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	4445	12.86	52
2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6995	20.24	81
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4355	12.60	51
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	4872	14.10	57
5. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1293	3.74	15
6. มหาวิทยาลัยศิลปากร	606	1.75	7
7. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	2619	7.58	31
8. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1227	3.84	16
9. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1004	2.91	12
10. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	7045	20.38	81
รวม	34561	100.00	403

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

จากวัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แยกเป็นสมมุติฐานย่อยในการทดสอบทางสถิติ โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การเปิดรับข่าวสารการเมืองของนักศึกษา แตกต่างกันตาม เพศ, อายุ, กลุ่มสาขาวิชา, เวลาศึกษา, สถานภาพการทำงาน และ อาชีพ

1) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศ

- ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา เวลาศึกษา สถานภาพการทำงาน และ อาชีพ
- ตัวแปรตาม คือ ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศ จากสื่อมวลชน (วิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์), จากสื่อบุคคล (คนในครอบครัว, เพื่อนนักศึกษา, อาจารย์) และจากทุกสื่อรวม

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัย

- ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา เวลาศึกษา สถานภาพการทำงาน และ อาชีพ
- ตัวแปรตาม คือ ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากสื่อประชาสัมพันธ์ (สื่อสิ่งพิมพ์, สื่อป้ายผ้า / ป้ายประกาศต่าง ๆ), จากสื่อบุคคล (เพื่อนนักศึกษา, อาจารย์, ผู้บริหารมหาวิทยาลัย) และจากทุกสื่อรวม

3.2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา แตกต่างกันตาม เพศ อายุ กลุ่ม สาขาวิชา เวลาศึกษา สถานภาพการทำงาน และ อาชีพ

1) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ

- ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา เวลาศึกษา สถานภาพการทำงาน และ อาชีพ
- ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย

- ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา เวลาศึกษา สถานภาพการทำงาน และ อาชีพ
- ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย

3.2.3 การเปิดรับข่าวสารการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1) การเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย

- ตัวแปรอิสระ คือ ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศ จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อย่อยต่าง ๆ และทุกสื่อรวม
- ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ และ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย

- 2) การเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ
- ตัวแปรอิสระ คือ ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัย จากสื่อประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล สื่อย่อยต่าง ๆ และทุกสื่อรวม
 - ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ มหาวิทยาลัย ระดับที่กำลังศึกษา คณะ สาขาวิชาที่ศึกษา เวลาที่ศึกษา สถานภาพการทำงาน อาชีพ และรายได้ จำนวนรวม 5 ข้อ
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศ และระดับมหาวิทยาลัย จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อประชาสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัย โดยสร้างเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ตสเกล กำหนดคะแนนเพื่อการวิเคราะห์ระดับการเปิดรับจากความบ่อยครั้ง เป็น 1, 2, 3, 4, 5 คะแนน ตามลำดับ และคำถามถึงความเชื่อถือในสื่อแต่ละประเภท โดยให้ผู้ตอบเรียงลำดับความสำคัญรวมทั้งคำถามเปิด ให้ระบุชื่อรายการ/คอลัมน์ที่ติดตามเป็นประจำในสื่อมวลชน จำนวนรวมทั้งสิ้น 6 ข้อ (ข้อย่อย 33 ข้อ)
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับมหาวิทยาลัย รวม 2 ข้อ (คำถามข้อย่อย 26 ข้อ) โดยให้มาตราส่วนประเมินค่าเป็นคะแนน 5 ระดับ เช่นเดียวกับตอนที่ 2

- ตอนที่ 4 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่เพิ่งผ่านพ้นไปเมื่อไม่นานมานี้ และที่อาจจะมีขึ้นในอนาคต ได้แก่ การเลือกตั้งระดับประเทศ การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การเลือกตั้ง/การสรรหาระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น รวมทั้งเหตุผลที่ไปใช้สิทธิ ไม่ไปใช้สิทธิ เหตุผลในการลงคะแนนให้ผู้สมัคร การรับรู้ในสิทธิเลือกตั้งระดับมหาวิทยาลัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่มหาวิทยาลัยเปิดให้มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย ตลอดจนความสนใจและความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศในอนาคต โดยตั้งเป็นคำถามกึ่งปิดและเปิด จำนวน 9 ข้อ

ทั้งนี้ ในระหว่างการออกแบบสอบถาม ได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร การวิจัยและสถิติ รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะวัด

- **การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ**

ใช้วิธีของ Cronbach เพื่อหาค่า Alpha coefficient ซึ่งเหมาะสมสำหรับเครื่องมือที่ให้คะแนนรายข้อแบบมาตราส่วนประเมินค่า (วิเชียร : 116) ผู้วิจัยจะได้นำแบบสอบถามมา pre-test กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนกับประชากรที่กำหนด จากนั้นจึงปรับปรุงแบบสอบถาม โดยตัดคำถามบางข้อที่ไม่เหมาะสมออก และเพิ่มคำถามบางข้อให้ครอบคลุม รวมทั้งปรับปรุงในด้านภาษาให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งความเชื่อมั่นที่วัดได้ ในคำถามข้อต่าง ๆ มีดังนี้

- การเปิดรับข่าวสารการเมือง	.9506
- การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.8982

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2541 โดยใช้ผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ไปแจกแบบสอบถามในมหาวิทยาลัยทั้ง 10 แห่ง โดยกระจายไปตามคณะที่มีการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เก็บข้อมูลโดยการสุ่มโดยบังเอิญ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา จำนวน 414 ชุด จากนั้นจึงลงรหัส จัดและวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของตัวแปรที่ศึกษา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

● สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการอธิบายตัวแปร
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติดังนี้
 - ใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 ในส่วนที่ตัวแปรอิสระ คือ เพศ กลุ่มสาขาวิชา เวลาที่ศึกษา และ สถานภาพการทำงาน และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) สำหรับตัวแปรอิสระ อายุ และ อาชีพ
 - ใช้ Pearson Product Moment Correlation เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร ในสมมติฐานข้อที่ 3

● เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

สำหรับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 1-5 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าไว้ ดังนี้

- " 1 " หมายถึง ไม่เคย เปิดรับข่าวสาร หรือ มีส่วนร่วมทางการเมือง
- " 2 " หมายถึง เปิดรับข่าวสาร หรือ มีส่วนร่วมทางการเมือง นาน ๆ ครั้ง
- " 3 " หมายถึง เปิดรับข่าวสาร หรือมีส่วนร่วมทางการเมือง ปานกลาง ไม่บ่อยนัก
- " 4 " หมายถึง เปิดรับข่าวสาร หรือ มีส่วนร่วมทางการเมือง บ่อย ครั้ง
- " 5 " หมายถึง เปิดรับข่าวสาร หรือ มีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นประจำ ทุกวัน หรือทุกครึ่ง

ในส่วนของกาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อแต่ละประเภท และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในลักษณะรวมเนื้อหาที่เป็นรายข้อย่อย ผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ มีระยะห่างเท่า ๆ กัน คือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และ ระดับสูง ซึ่งเกณฑ์ในการแบ่งระดับ คิดจากคะแนนเต็มรวม หารตาม รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากวิทยุ
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากโทรทัศน์
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากหนังสือพิมพ์
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากคนในครอบครัว
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากเพื่อนนักศึกษา
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากอาจารย์
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ในมหาวิทยาลัย
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากป้ายผ้า / ป้ายประกาศต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 11

กลาง คือ คะแนนระหว่าง 12 ถึง 24

สูง คือ คะแนนระหว่าง 25 ถึง 35

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากสื่อมวลชน (รวมวิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์)
 - ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากสื่อบุคคล (รวมคนใน ครอบครัว, เพื่อนนักศึกษา, อาจารย์)
- ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 35
- กลาง คือ คะแนนระหว่าง 36 ถึง 70
- สูง คือ คะแนนระหว่าง 71 ถึง 105

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากสื่อประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัย (รวมสื่อสิ่งพิมพ์, ป้ายผ้า / ป้ายประกาศต่าง ๆ)
 - ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 23
 - กลาง คือ คะแนนระหว่าง 24 ถึง 47
 - สูง คือ คะแนนระหว่าง 48 ถึง 70

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากทุกสื่อรวม (รวมสื่อมวลชน และ สื่อบุคคล)
 - ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 70
 - กลาง คือ คะแนนระหว่าง 71 ถึง 140
 - สูง คือ คะแนนระหว่าง 141 ถึง 210

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากสื่อสิ่งพิมพ์
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากป้ายผ้า/ ป้ายประกาศ
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากเพื่อนนักศึกษา
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากอาจารย์
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย
 - ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 8
 - กลาง คือ คะแนนระหว่าง 9 ถึง 16
 - สูง คือ คะแนนระหว่าง 17 ถึง 25

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากสื่อประชาสัมพันธ์ (รวมสื่อสิ่งพิมพ์ และ ป้ายผ้า / ป้ายประกาศ)
 - ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 17
 - กลาง คือ คะแนนระหว่าง 18 ถึง 32
 - สูง คือ คะแนนระหว่าง 33 ถึง 50

- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากสื่อบุคคล
(รวมเพื่อนนักศึกษา, อาจารย์, ผู้บริหารมหาวิทยาลัย)
ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 25
กลาง คือ คะแนนระหว่าง 26 ถึง 50
สูง คือ คะแนนระหว่าง 51 ถึง 75
- ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับมหาวิทยาลัยจากสื่อรวม
(รวมสื่อประชาสัมพันธ์ และสื่อบุคคล)
ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 41
กลาง คือ คะแนนระหว่าง 42 ถึง 83
สูง คือ คะแนนระหว่าง 84 ถึง 125
- ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ
- ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมหาวิทยาลัย
ต่ำ คือ คะแนนระหว่าง 1 ถึง 22
กลาง คือ คะแนนระหว่าง 23 ถึง 44
สูง คือ คะแนนระหว่าง 45 ถึง 65

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย